

Vergaderjaar 1997–1998

25 627

Machtiging tot medewerking aan de oprichting van een Waarborgfonds voor de zorgsector

Nr. 12

VERSLAG

Vastgesteld 19 juni 1998

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹, belast met het voorbereidend onderzoek van voorliggend wetsvoorstel, brengt onderstaand verslag uit over haar bevindingen.

Met een tijdige en afdoende beantwoording van de daarin verwoorde vragen en opmerkingen acht zij de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inleiding

De leden van de fractie van de PvdA hebben met belangstelling het wetsvoorstel inzake het waarborgfonds gelezen. Zij vinden dat op deze wijze toch iets rustiger en zorgvuldiger nagedacht kan worden over de voor- en nadelen van een waarborgfonds voor de zorgsector. Zij zijn niet van mening dat een terugkeer naar de oude regeling, een garantiestelling door de overheid, gewenst is. Zij zijn echter ook nog niet overtuigd van de noodzaak nu een waarborgfonds op te richten in de nu voorliggende vorm. Deze leden zien ook de voordelen van een waarborgfonds voor de zorgsector: een rentevoordeel dat betekent dat dit geld in plaats van in financiering in de zorg zelf kan worden gestoken, wat deze leden natuurlijk wel aanspreekt. De belangrijkste vraag hierbij is echter op welke wijze zeker gesteld kan worden dat er inderdaad meer ruimte voor zorg ontstaat die een investering van 120 miljoen gulden en een achterborg door de overheid rechtvaardigt.

De leden van de fractie van de PvdA hebben begrip voor het niet verplichte karakter van het waarborgfonds. Inderdaad kunnen op die wijze de «zwakken» van deelname worden uitgesloten. Zij vragen echter of op die wijze ook sterke instellingen buiten het waarborgfonds kunnen blijven. Natuurlijk is het rentevoordeel aantrekkelijk voor een instelling, daar staan echter obligo- en disagioverplichtingen tegenover. Voor een sterke instelling, binnen een sector van de zorg waarin overwegend zwakkere instellingen bestaan, betekenen de verplichtingen van het waarborgfonds toch ook een zeker risico?

De leden van de fractie van de PvdA vragen waarom het rentevoordeel geheel ten goede moet komen aan de deelnemende instellingen, terwijl er geen garanties zijn ingebouwd die waarborgen dat dat rentevoordeel ook daadwerkelijk ten goede komt aan de zorg en er daarnaast wel sprake is

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), fungerend voorzitter, Vliegenthart (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Dankers (CDA), Oudkerk (PvdA), Rijpstra (VVD), Rouvoet (RPF), B. M. de Vries (VVD), Van Boxtel (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Passtoors (VVD), Gortzak (PvdA), Eisses-Timmerman (CDA), Buijs (CDA), Kortram (PvdA), Ravestein (D66), Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Arib (PvdA), Spoelman (PvdA), Kant (SP) en Hermann (GroenLinks).

Plv. leden: Ybema (D66), Swildens-Rozendaal (PvdA), Eurlings (CDA), Koenders (PvdA), J. M. de Vries (VVD), Van de Camp (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), Remak (VVD), Schutte (GPV), Essers (VVD), Schimmel (D66), Hoogervorst (VVD), Orgü (VVD), Dijkma (PvdA), Visser-van Doorn (CDA), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), Bakker (D66), Meijer (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Duijkers (PvdA), Smits (PvdA), Marijnissen (SP) en Harrewijn (GroenLinks).

van een investering van 120 miljoen gulden en een risico voor de overheid in de vorm van een achterborg. Deze leden begrijpen dat het voor instellingen moeilijk aan te tonen is waaraan een relatief klein bedrag rentevoordeel binnen een totale begroting precies is besteed. Zij menen echter dat het toch zeer wel mogelijk moet zijn dat instellingen dit geld bijvoorbeeld besteden aan meer personeel voor de zorg. Deze post zou in de jaarrekening wel aantoonbaar kunnen zijn. De leden van de fractie van de PvdA zijn van mening dat in de voorwaarden een dergelijke verantwoording zou moeten worden ingebouwd en vragen een reactie op bovenstaande.

Deze leden vragen voorts waarom voor de 120 miljoen gulden investering uit collectief geld niets terugverlangd mag worden. Bij een bepaalde hoogte van het opgebouwde vermogen van het waarborgfonds zou het toch normaal zijn, volgens deze leden, dat extra geld terug zou vloeien in de begroting, zodat het gecontroleerd besteed kan worden aan extra investeringen in de zorg. Daarnaast zijn deze leden van mening dat, waar gerekend is met de huidige lage rekenrente, het aannemelijk is vast te leggen dat alle extra opbrengst boven de lage rente die gebruikt is in de voorgestelde systematiek, terug zou moeten vloeien naar de begroting. Kan in dit verband nog eens aangegeven worden hoe tot het bedrag van 120 miljoen gulden is gekomen, en welke (rente) prognose daarbij is gehanteerd? Ook zouden deze leden graag een reactie ontvangen ten aanzien van de mogelijkheid dat een deel van het rentevoordeel aan de instellingen toekomt (die het besteden aan zorg) en een deel van het rentevoordeel terugvloeit naar de begroting zodat daarover collectief overeenstemming bereikt kan worden voor een bestemming in de zorg.

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van voorliggend wetsvoorstel. Alvorens een definitief standpunt te bepalen, hebben zij er behoefte aan de nodige opmerkingen en vragen naar voren te brengen.

In het waarborgfonds zit een ingebouwde solidariteit, zo constateren zij. Bestaat niet het gevaar dat met het waarborgfonds de instellingen in feite veel minder (exploitatie)risico lopen (anders dan het mislopen van het rentevoordeel) dan bij andere mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld het verkorten van de lange afschrijvingstermijnen, en daarmee met het waarborgfonds mogelijk een incentive wordt gegeven tot minder alert management op het moment dat de zorginstelling is toegelaten?

Deze leden stellen in dit kader de vraag of er inzicht is in de mate waarin zorginstellingen thans behoefte hebben aan het waarborgfonds, en of daarbij voor de regering inzichtelijk is hoeveel van deze instellingen waarschijnlijk voor toetreding in aanmerking zouden kunnen komen. Is ook inzichtelijk wat de vermogenspositie is van de zorginstellingen die – thans – niet geïnteresseerd zijn in deelname aan het waarborgfonds?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de discussie over meer marktwerking in de zorgsector nog in volle gang is. Kan de regering aangeven of, en zo ja hoe, de functie en werking van het waarborgfonds verandert indien zou worden besloten tot meer marktwerking in de zorgsector? Kan de regering ook ingaan op mogelijke andere ontwikkelingen die van invloed zouden kunnen zijn op de functie en ontwikkeling van het waarborgfonds? Op basis van welke gegevens kan ervan worden uitgegaan dat voor de voorgestelde waarborgfondsconstructie de Triple A status in het verschiet ligt? Hoeveel tijd is hiermee gemoeid? Kan de regering uiteenzetten waarom door de introductie van de Euro de Nederlandse kapitaalmarkt voor zorginstellingen mogelijk krapper wordt?

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling en vanuit een positieve grondhouding kennis genomen van onderhavig wetsvoorstel. Eerder hebben zij de beoogde doelen van het waarborgfonds reeds onderschreven.

Het voorstel is naar hun mening een goed voorbeeld van gespreide verantwoordelijkheden, daar het waarborgfonds geen ZBO, maar een fonds van en voor de sector zelf is. Niettemin verzoeken zij de regering nogmaals aan te geven in hoeverre met recht naar de analogie met het waarborgfonds Sociale Woningbouw wordt verwezen. De gedachten rondom een waarborgfonds hingen immers nauw samen met de invoering van de marktwerking en een volstrekte zelfstandigheid van de instellingen. Dat is in de zorgsector niet het geval. Ware het daarom niet beter geweest om een en ander te koppelen aan de visie omtrent de toekomstige inrichting van het zorgstelsel, of zijn er zonder meer voldoende voordelen aan te geven?

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel om een waarborgfonds voor de zorgsector op te richten. Met dit wetsvoorstel komt de minister tegemoet aan de wens van de Kamer om het waarborgfonds een wettelijke basis te geven. De verwachte terugkeer van institutionele beleggers, de lagere rente, de prikkel tot goed financieel management en de instandhouding van de instellingsverantwoordelijkheid zijn enkele voordelen van het waarborgfonds. Deze leden hebben op zich een «positieve grondhouding» tegenover de oprichting van een waarborgfonds. Er resteert nog wel een aantal opmerkingen en vragen, die in het vervolg van dit verslag aan de orde worden gesteld.

Instellingen kunnen vrijwillig deelnemen aan het waarborgfonds. De leden van de D66-fractie onderschrijven de stelling dat door een verplichte deelname ook de zogenaamde «zwakke broeders en zusters» zullen toetreden tot het fonds, hetgeen de reputatie (en daarmee de aantrekkelijkheid voor financiers) van het waarborgfonds zal doen afnemen. De instellingen die deelnemen worden eerst getoetst en daarna onder bedrijfseconomisch toezicht geplaatst. Deze leden vragen of dit instellingen niet afschrikt om deel te nemen aan het fonds, daar het voor instellingen in verband met de nacalculatie immers niet belangrijk is of zij nu bijvoorbeeld 10% of 6% rente betalen. Gaarne zien zij hierop de reactie van de regering tegemoet.

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de consequenties van het instellen van een waarborgfonds voor de positie van het College voor Ziekenhuisvoorzieningen en voor de Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen. Gaat de positie van het College en de Commissie veranderen, en hoe verhoudt het waarborgfonds zich tot de Wet ziekenhuisvoorzieningen?

De leden van de SP-fractie zijn van mening dat rijksgarantie de beste oplossing is voor de veiligstelling van de lange termijn financiering en realisatie van rentevoordeel. Zij zijn niet overtuigd door de genoemde argumenten om niet weer opnieuw rijksgarantie in te stellen. Zij vragen de regering dieper in te gaan op de genoemde nadelen. Eveneens horen zij graag de voordelen van rijksgarantie, alsmede antwoord op de vraag of, en zo ja hoe, een afweging is gemaakt tussen voor- en nadelen. Het oprichten van een waarborgfonds lijkt hen een goede second-best oplossing. Zij onderschrijven de noodzaak hiervan in het licht van de drie genoemde doelstellingen. Deze leden vragen wel of uiteengezet kan worden waarom door de introductie van de Euro de Nederlandse kapitaalmarkt voor zorginstellingen mogelijk krappere zal worden. Deze leden vragen voorts wat de zogenoemde Triple A status inhoudt, en of de voorgestelde waarborgfondsconstructie hieraan voldoet. De leden van de SP-fractie begrijpen de argumenten om te kiezen voor vrijwilligheid. Zij vragen zich wel af of hiermee het risico bestaat dat sterke broeders niet deelnemen en zwakke broeders worden geïsoleerd. Kan de regering ingaan op de mogelijkheid van verplichte deelname met sancties, bijvoorbeeld ondertoezichtstelling van instellingen met risico's?

De leden van de fracties van de RPF en het GPV hebben met belangstelling van het onderhavige wetsvoorstel kennis genomen, waarin medewerking van de rijksoverheid bij de oprichting van het waarborgfonds wordt beoogd.

Het waarborgfonds is, zo begrijpen deze leden, bestemd voor borging van onder meer leningen op de kapitaalmarkt voor zorginstellingen, die kunnen worden aangewend voor de verbouw en nieuwbouw van zorginstellingen. In hoeverre verschilt dit waarborgfonds van andere waarborgfondsen zoals het Waarborgfonds voor het Beroepsonderwijs en Volwasseneducatie, het Waarborgfonds voor het Hoger Beroepsonderwijs en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw?

Deze leden wijzen op de grote mate van kritiek die de Raad van State in zijn advies levert. Deze leden kunnen zich de kritiek van Raad van State als het gaat om de meerwaarde van de vorming van een waarborgfonds voorstellen. In haar Nader Rapport geeft de minister argumenten voor de machtiging die voor deze leden zwaarwegend en overtuigend zijn.

Belangrijke doelstellingen, die met het Waarborgfonds worden bereikt zijn de veiligstelling van de lange termijn financiering tegen redelijke kosten alsmede de realisatie van een substantieel rentevoordeel.

Essentieel voor de leden van de fracties van de RPF en het GPV is dat de achterborg van het rijk de kans vergroot dat een neerwaartse druk ontstaat op de rente die de instellingen moeten betalen. Het waarborgfonds vormt naar de opvatting van deze leden een zekerheid voor de geldgevers ten behoeve van geldvragende zorginstellingen. De initiële storting van 120 miljoen gulden door het rijk beschouwen zij als een subsidie die op termijn terug verdiend zal worden. Welke garanties bestaan daarvoor en op welke termijn zou dit bedrag naar verwachting terug verdiend kunnen zijn?

Deze leden kunnen zich voorstellen dat het waarborgfonds niet iedere instelling zal toelaten. Om te kunnen toetreden wordt een kredietwaardigheidsonderzoek naar de instelling uitgevoerd. Als uitgangspunt bij dit onderzoek geldt dat, als het eigen vermogen van een instelling lager dan vijf procent van het risicobudget is, de exploitatieontwikkeling in het verleden en de toekomst zal worden betrokken. Wat wordt onder de term «risico-budget» verstaan?

De leden van de fracties van de RPF en het GPV delen de opvatting van de regering dat in de overeenkomst inzake de toezichts- en verantwoordingsstructuur met het oog op het financiële belang van het rijk voorzien is in een informatieplicht voor het waarborgfonds. Wat moet onder een informatieplicht worden verstaan? Waarin verschilt deze plicht van het periodieke overleg tussen waarborgfonds en de rijksoverheid?

Volgens de regering is het gewenst dat – met het oog op een door de euro voor de Nederlandse zorginstellingen mogelijk krappere wordende kapitaalmarkt – zo spoedig mogelijk wordt overgegaan tot het oprichten van een fonds. Verder zou met de vervanging van de gulden door de euro de aantrekkelijkheid van zorginstellingen als debiteuren voor buitenlandse geldgevers toenemen. De fracties van de RPF en het GPV vragen of dit een juiste inschatting is. In hoeverre zijn buitenlandse beleggers inderdaad geneigd investeringen te doen in een zo ondoorzichtig ziektekostenstelsel, waarin publiekrechtelijke en privaatrechtelijke bevoegdheden in elkaar overlopen en moeilijk te scheiden zijn?

De leden van de fracties van de RPF en het GPV constateren dat na vijf jaar een evaluatie zal plaatsvinden. Is het mogelijk dat de minister op grond van een mogelijke negatieve uitkomst van de evaluatie, het standpunt van toezicht op afstand zal verlaten? Zo ja, welke instrumenten zullen worden toegepast? Hoe zal de effectiviteit en de efficiency, indien nodig, worden verbeterd? Wat wordt bedoeld met de «ontwikkeling van mogelijk bureaucratielasten»?

De leden van de fracties van de RPF en het GPV vragen voorts naar de relatie tussen het waarborgfonds en het nog op te richten College Sanering Ziekenhuisvoorzieningen (CSZ), zoals wordt voorgesteld in het wetsvoorstel Uitvoeringsorganen Volksgezondheid (26 011).

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel en de bijbehorende toelichting. Zij memoreren dat over de oprichting van een Stichting waarborgfonds voor de zorgsector in de Kamer een uitgebreide discussie is gevoerd. Zij waarderen het dat de regering, ondanks het feit dat vele aspecten al aan de orde zijn geweest, in de Memorie van Toelichting een uitgebreide beschrijving heeft gegeven van de wenselijkheid tot oprichting van een waarborgfonds voor de zorgsector. Daardoor is het mogelijk deze aspecten in hun onderlinge samenhang te beoordelen.

In grote lijnen kunnen de leden van de SGP-fractie de benadering van de regering ondersteunen. Op enkele punten willen zij de regering nog enkele, onderstaand geformuleerde, vragen voorleggen.

Structuur waarborgfonds

Financiële structuur

De leden van de SP-fractie vragen waarop de verhouding is gebaseerd van de financiële invulling van het waarborgfonds en de taxatie van de risico's die het waarborgfonds loopt. Wat gebeurt er indien in de loop der tijd het kapitaal aan zogenaamd «dood geld» onverhoeds fors oploopt?

Het waarborgfonds wordt een fonds van de instellingen in de zorg, zo constateren de leden van de SGP-fractie. Het wordt wenselijk geacht dat het fonds een onafhankelijke positie inneemt. Anderzijds draagt het rijk door middel van een eenmalige storting van 120 miljoen gulden bij aan het startvermogen van de het fonds. Deze leden vragen of het niet in de rede zou liggen dat de minister in het bestuur van het fonds bestuurlijk vertegenwoordigd is. Daarmee zou ook concreet vorm en inhoud gegeven kunnen worden aan de informatieplicht van het waarborgfonds aan het rijk. Als alternatief kunnen deze leden zich voorstellen dat, onder erkenning van de eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het waarborgfonds, in de toezichtsrelatie bijzonder wordt gelet op de effectiviteit en efficiency van het waarborgfonds.

Obligo

Als het waarborgfonds door een kritische ondergrens van het vermogen zakt kan het fonds de obligo opvragen, zo constateren de leden van de VVD-fractie. Kan de regering aangeven hoe de kritische ondergrens inhoudelijk wordt bepaald?

De leden van de D66-fractie kunnen zich vinden in de verplichte obligo-regeling. Dit geeft aan de overheid meer garantie dat de instellingen en het waarborgfonds worden gestimuleerd geen beroep te doen op de achterborg. Waarom heeft het rijk ervoor gekozen akkoord te gaan met de obligoverplichting van 3% op de restschuld, en niet op de hoofdsom zoals gebruikelijk is? Geeft dit geen extra risico's, bijvoorbeeld in het geval meerdere jaren achtereen geen nieuwe leningen zijn afgesloten? Waar ligt de kritische ondergrens van het fondsvermogen waarop het verplichte obligo kan worden opgevraagd?

De deelnemende instellingen aan het waarborgfonds verplichten zich tot een obligo, dat wil zeggen dat naast de te betalen eenmalige premie deze instellingen een voorziening in de balans hebben in verband met een

eventuele storting in het fonds. Het waarborgfonds zal dit bedrag (het obligo) opvragen als het waarborgfonds door een kritische ondergrens van het vermogen zakt. Wanneer is deze ondergrens kritisch, zo vragen de leden van de fracties van de RPF en het GPV.

De instellingen kunnen in het uiterste geval worden aangesproken op de obligoverplichting. Volgens de toelichting zal dit gebeuren als het waarborgfonds door een kritische ondergrens van vermogen zakt. De leden van de SGP-fractie vragen op welk niveau deze ondergrens zich ongeveer bevindt en hoe deze wordt bepaald.

Achterborg

De D66-fractie gaat akkoord met de randvoorwaarden die het rijk stelt voor het verlenen van een achterborg. De overheid zal het fondsvermogen aanvullen als het onder de grens zakt van 0,25%. Hebben deze leden het goed begrepen dat deze grens van 0,25% wordt bereikt nadat het verplichte obligo is opgevraagd bij de deelnemende instellingen? Is er een grens aan het totale bedrag aan leningen waarvoor de overheid als achterborg optreedt? Wat gebeurt er met het waarborgfonds als het rijk eenmaal als achterborg is opgetreden? Wordt dan vervolgens het waarborgfonds opgeheven?

Takenpakket

De saneringsfunctie

Het waarborgfonds krijgt de bevoegdheid om instellingen aanwijzingen te geven of tot het treffen van een saneringsplan. De leden van de D66-fractie onderschrijven het feit dat het waarborgfonds deze bevoegdheden krijgt. Het is van belang dat instellingen niet zullen neigen tot «lui» management, omdat het waarborgfonds alle risico's afdekt. Deze leden willen hier wel benadrukken dat de aanwijzingen of sanering de kwaliteit van de patiëntenzorg niet in gevaar mogen brengen. In hoeverre zijn hierover met het waarborgfonds (een privaatrechtelijke instelling) afspraken te maken?

Deelnemende instellingen

Welke sancties heeft het waarborgfonds tot zijn beschikking indien een instelling niet of te laat de relevante financiële gegevens verstrekt, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Staat de hoogte van het maximaal leenbare bedrag per instelling vast, en wordt dit gerelateerd aan de hoogte van het eigen vermogen van de instelling, zo vragen de leden van de D66-fractie. Zij zijn het eens met het toezicht dat het waarborgfonds kan uitoefenen op de financiële positie van deelnemende instellingen. Het fonds ontvangt daartoe de relevante gegevens van de instellingen, aldus de Memorie van Toelichting. Over welke (sanctie)instrumenten beschikt het waarborgfonds indien een instelling de benodigde informatie niet, of niet op tijd, ter beschikking stelt? Hoe kan door het waarborgfonds worden gecontroleerd of de aangeleverde informatie (jaarlijks of bij toetreding) klopt?

De leden van de SP-fractie constateren dat voor de intensiteit van bewaking onderscheid wordt gemaakt in financiële gezondheid in termen van eigen vermogen. Hoe moet het belang van een eigen vermogen gezien worden in samenhang met volledige borgstelling door het waarborgfonds? Is de verwachting dat eigen vermogens zullen verminderen na instelling van het waarborgfonds?

In het reglement van deelneming worden de voorwaarden opgenomen op grond waarvan de instellingen kunnen deelnemen in het waarborgfonds, zo veronderstellen de leden van de SGP-fractie. Zij vragen welke mogelijkheden er zijn om de informatieverstrekking van instellingen aan het waarborgfonds af te dwingen.

Relatie met het rijk

Gesteld wordt dat het waarborgfonds een informatieverplichting heeft aan het rijk. De leden van de fractie van de PvdA vragen waaruit deze informatieplicht precies bestaat. Wat gebeurt er als het waarborgfonds niet aan deze informatieplicht kan voldoen? Het waarborgfonds verkrijgt financiële gegevens van de deelnemende instellingen. Welke sancties bestaan er als instellingen niet of onvoldoende aan deze verplichting voldoen?

De leden van de VVD-fractie lezen dat er periodiek overleg gevoerd zal worden over de ontwikkeling van de solvabiliteit, het toetsingsbeleid, de jaarrekening en het jaarverslag tussen het rijk en het waarborgfonds. Kan de regering toelichten waaruit de informatieplicht van het waarborgfonds precies bestaat, naast hetgeen bij het periodiek overleg reeds is genoemd? Is het mogelijk dat de regering op grond van een eventuele negatieve uitkomst van de evaluatie na 5 jaar het standpunt van toezicht op afstand verlaat? Welke instrumenten heeft de minister dan? Welke consequenties heeft het, als na een negatieve evaluatie het rijk zich als achterborg voor het waarborgfonds terugtrekt? Welke instrumenten heeft de minister om de betrokkenheid van het rijk bij het waarborgfonds te herzien en te wijzigen, zonder daarmee de gewenste onafhankelijkheid en daarmee stabiliteit van en vertrouwen in het waarborgfonds aan te tasten? Hoe zou de minister de effectiviteit en efficiency kunnen verbeteren zonder dat dit consequenties heeft voor de – mogelijk tegengestelde – belangen van te borgen instellingen? Is het de bedoeling dat in het geval definitief tot een waarborgfonds wordt overgegaan, voor de periode dat het COTG nog geen definitief systeem van rentenormering heeft vastgesteld, een overgangsregeling tot stand komt?

De leden van de D66-fractie kunnen ermee akkoord gaan dat het COTG facultatief de steunfunctie vervult voor die instellingen die nog niet zijn toegelaten tot het waarborgfonds en zelf niet in staat zijn te voldoen aan de toetredingscriteria voor het saneringstraject. Om hiervoor een apart orgaan in het leven te roepen lijkt ook deze leden niet de aangewezen weg.

Het COTG heeft zich echter tot dusverre afwijzend opgesteld ten aanzien van de instelling van een waarborgfonds. Zal de eventuele steunverlening aan instellingen die willen toetreden tot het fonds hiermee niet op gespannen voet komen te staan?

De leden van de SP-fractie constateren dat het rijk op veel belangrijke punten op een of andere manier betrokken is. Kan de regering garanderen dat dit op alle belangrijke punten in voldoende mate het geval is? Zijn instanties hierover om advies gevraagd? Zo ja, welke? Op welke manier zal de wijze waarop het rentevoordeel door de instellingen is ingezet voor zorgtaken, worden gezien?

Rentenormering

De totstandkoming van een waarborgfonds is gekoppeld aan het loslaten van de nacalculatie van rentekosten voor lange financiering, zo constateren de leden van de PvdA-fractie. In de Memorie van Toelichting staat dat er een voornemen is om de nacalculatie af te schaffen in het kader van

de WTG. Wanneer gebeurt dat feitelijk, en is de nacalulatie afgeschaft op het moment dat het waarborgfonds start? Zo nee, waarom niet?

Een van de beoogde doelen van het waarborgfonds is het behalen van substantieel rentevoordeel dat de instellingen ten goede dient te komen, zo constateren de leden van de CDA-fractie. Althans, dat was de inzet van de minister in het overleg met de kamer. In de Memorie van Toelichting wordt echter een andere formulering gekozen (blz. 13, punt 7): «prikkel om deel te nemen aan het fonds zou kunnen zijn om het verschil tussen het bruto rentevoordeel en de borgingskosten bij instellingen terecht te laten komen». Is dit in de ogen van de regering als een open, vrij te interpreteren suggestie op te vatten, of blijft het doel dat de voordelen bij de instellingen worden gelaten? Als dat laatste het geval is, en de leden van de CDA-fractie gaan er vooralsnog van uit dat dit zo is, hoe wordt dan voorkomen dat de voordelen niet door andere maatregelen weer worden «wegbezuinigd»? Hoe staat het met de behandeling door het COTG van de voorstellen van de NZf inzake de rentenormering?

De leden van de D66-fractie onderschrijven het streven van de partijen om ertoe te komen dat de financiële voordelen van het waarborgfonds bij de instellingen terecht zullen komen en worden aangewend voor investeringen in de zorg. Op welke termijn verwacht de regering dat een en ander zal kunnen worden verwezenlijkt?

De leden van de SP-fractie constateren dat rentenormering van belang is voor de werking van financiële prikkels. Realisatie van een adequaat functionerend systeem kan echter niet op korte termijn worden gerealiseerd, aldus de regering.

Deze leden menen dat voor het welslagen van het waarborgfonds een noodzakelijke voorwaarde is dat de huidige calculatie van de rente zodanig wordt aangepast door het COTG dat voor zorginstellingen een voldoende financiële prikkel ontstaat om toe te treden tot het waarborgfonds. Kan ervan worden uitgegaan dat het COTG constructief uitwerking geeft aan de vereiste richtlijnwijziging, mede gezien het feit dat het COTG tot dusverre afwijzend heeft gereageerd op de komst van een waarborgfonds? Volgens de Memorie van Toelichting is door de NZf bij het COTG een voorstel ingediend dat gezien kan worden als tussenstap. Zijn deze voorstellen reeds behandeld, wat is de uitkomst daarvan? Zijn er al alternatieven indien deze voorstellen worden afgewezen? Kan de regering toezeggen dat voor de periode dat het COTG nog geen definitief systeem van rentenormering heeft vastgesteld, een overgangsregeling tot stand komt waarvan voor de zorginstellingen een voldoende prikkel uitgaat en het waarborgfonds niet om die reden in zijn functioneren wordt belemmerd?

Financiële gevolgen

De leden van de VVD-fractie vragen een nadere verduidelijking over de initiële storting. Kan de regering aangeven waarom een initiële storting van 120 miljoen gulden door het rijk, in plaats van bijvoorbeeld een rijkslening, noodzakelijk is, als het rijk sowieso al een achterborgfunctie – en daarmee dus in feite 100% zekerheid – biedt voor de verstrekte leningen door banken en institutionele beleggers?

Deze leden vragen in dit kader of de initiële storting van de rijksoverheid ook kan worden terugverdiend. Zo nee, waarom zou een deel van het rentevoordeel niet kunnen toekomen aan de overheid als terugbetaling van de initiële storting of kunnen toekomen aan het waarborgfonds? Op welke wijze wordt bezien of de instellingen het rentevoordeel inzetten voor zorgtaken? Wordt dit laatste pas inzichtelijk gemaakt bij de evaluatie?

In de Memorie van Toelichting en in overige stukken wordt steeds gerefereerd aan de intensieve samenwerking met het ministerie van Financiën. Op welke wijze wordt dit vorm gegeven? Met name ten aanzien van het punt van het beleggen in aandelen is het voor de leden van de CDA-fractie van belang te weten of en hoe dit ministerie bij een en ander is betrokken.

De inleg van de gereserveerde 120 miljoen gulden door de regering is in de ogen van de leden van de D66-fractie noodzakelijk om het waarborgfonds een goede start te kunnen geven. Mocht het waarborgfonds om wat voor reden dan ook niet goed van de grond komen, wordt dit bedrag dan weer teruggestort in de kas van het rijk? Deze leden nemen aan dat het waarborgfonds ook verantwoording af zal moeten leggen over het beheer en de eventuele aanwending van deze 120 miljoen gulden. Zien zij dit goed? Licht het ook in de bedoeling dat het waarborgfonds de inleg van het rijk te zijner tijd weer terugbetaalt?

Visies van partijen

COTG

De leden van de fractie van de PvdA zouden graag een uitleg ontvangen ten aanzien van de voordelen van de voorgestelde opzet van een waarborgfonds boven de door het COTG voorgestelde waarborgcommissie of een artikel 12-constructie. Deze leden begrijpen niet waarom het met dergelijke constructies niet mogelijk zou zijn ook preventief financiële moeilijkheden te lijf te gaan. Kan overigens gerekend worden op de facultatieve steun van het COTG voor instellingen die niet toegelaten worden tot het waarborgfonds, waar het COTG tot dusver afwijzend staat ten opzichte van de oprichting van een waarborgfonds? Kan daarbij ook meer uitgebreid worden ingegaan op de voorkeuren en argumenten van Zorgverzekeraars Nederland? Betekent de afwijzende houding van COTG en Zorgverzekeraars Nederland dat er onvoldoende draagvlak bestaat voor het feitelijk functioneren van een waarborgfonds?

De leden van de VVD-fractie stellen de volgende vragen. Denkt de regering dat de afwijzende opstelling van het COTG ten aanzien van de oprichting van het waarborgfonds mogelijk consequenties kan hebben voor de hulpverlening door het COTG in het kader van de steunfunctie bij instellingen die niet zijn toegelaten tot het waarborgfonds? Op welke wijze wordt de ondersteuningsfunctie van het COTG gefinancierd?

De leden van de D66-fractie vragen de regering nog eens uiteen te zetten waarom zij niet gekozen heeft voor een waarborgcommissie of een artikel-12 constructie zoals het COTG suggereert.

De leden van de SP-fractie vragen of het COTG nog steeds in haar afwijzing van de oprichting van het waarborgfonds volhardt. Kan de regering meer uitgebreid ingaan op de door het COTG gebruikte argumentatie?

De leden van fracties van de RPF en het GPV hebben begrepen dat twee belangrijke actoren, het COTG en de Zorgverzekeraars Nederland de oprichting van een waarborgfonds niet zinvol achten. Is het ontbreken van een groot draagvlak voor het waarborgfonds bij twee belangrijke partijen in het zorgveld een belemmering voor het feitelijk functioneren van het op te richten waarborgfonds?

Banken en institutionele beleggers

De leden van de VVD-fractie stellen de volgende vragen.

Denkt de minister dat het draagvlak van het waarborgfonds zonder de steun van enkele belangrijke partijen, zoals het COTG en Zorgverzekeraars Nederland, en daarbij nog gevoegd de ongewisheid over de toekomstige betrokkenheid van de institutionele beleggers (en mogelijk enkele banken) voldoende is om het waarborgfonds op te richten? Is de financiële sector – banken en institutionele beleggers – op het moment nog steeds geïnteresseerd in de oprichting van het waarborgfonds? Zo nee, waarom wordt er dan gearzeld?

De leden van de D66-fractie zouden het op prijs stellen als de regering uiteenzet waarom niet is gekozen voor de ING-variant. Hun alternatief is dat bij een snellere afschrijving wordt voorkomen dat er langjarige rente over een te hoog saldo wordt betaald. Waarom zouden hierdoor de tarieven in de gezondheidszorg onevenredig stijgen?

Beleggingsstatuut

Waarom wordt in de analogie met het waarborgfonds Sociale Woningbouw afgeweken op het punt van de beleggingen door het fonds, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Immers, in dat fonds is het niet toegestaan om te beleggen in aandelen, terwijl in onderhavig wetsvoorstel wordt voorgesteld om maximaal 25% van het fondsvermogen in aandelen te beleggen. Daar kan een een hoger rendement mee worden behaald, maar het is ook risicovoller. Moet niet juist een waarborgfonds, waarbij de garantstelling en de betrouwbaarheid voorop staan, beleggingsvormen zoeken die risicomijdend zijn, ook al is dat een zeer behoudende vorm? Vooralsnog hebben de leden van de CDA-fractie grote reserves bij dit onderdeel van het wetsvoorstel. Wordt niet onterecht een vergelijking gemaakt met pensioenfondsen, waar het over heel andere volumes gaat, maar vooral over gelden waarbij al lang tevoren grotendeels vast staat wanneer tot uitkering moet worden overgegaan, terwijl dat bij een waarborgfonds ten principale onzeker is? Bovendien is het naar de mening van de leden van de CDA-fractie nog de vraag of er zoveel meer rendement behaald kan worden wanneer een deel van het vermogen in aandelen wordt belegd. Daarvoor moet immers ook specifieke deskundigheid aangetrokken worden, wat weer ten laste van de eventuele meeropbrengst moet worden gebracht. Hoe geëquipeerd tenslotte is de minister van Volksgezondheid om toe te zien op het «verstandig beleggen in aandelen»? Hoe noodzakelijk vindt de regering het om vast te houden aan de mogelijkheid tot het beleggen in aandelen van 25% van het vermogen?

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van der Vlies

De griffier van de commissie,
Teunissen